

Nu mult timp în urmă, un actor și-a sărbătorit împlinirea a cincizeci de ani de viață. Aniversarea a avut loc în teatru. Rubedeniile, ca și colegii, au închinat, mai mult simbolic, un pahar de șampanie în sănătatea sărbătoritului, acesta avind un program care nu-i îngăduia o agapă prelungită. Totul s-a petrecut în absența oricărei publicități, fără invitații de seamă, fără gazetari, fără blitzuri, într-o demnă discreție, care șade atât de bine oamenilor. Totul s-a petrecut astfel, fiindcă sărbătoritul a socotit că nu neapărat numărul anilor lui de viață înseamnă ceva, din moment ce munca lui nu se măsoară în ani, iar profesia lui

ACTORUL

n-are vîrstă. Totul s-a petrecut așa cum trebuie. Un mare actor — și sărbătoritul este un mare actor — nu are ani de viață. El are altceva, mult mai greu de numărat, de socotit, de cîntărit, de aniversat. El are clipe, ore, zile și nopți, mai ales nopți de trudă. Viața unui actor, existența unui mare actor, a unui artist adevărat, se împarte, de la un capăt la altul, între repetiții, spectacole, emisiuni, filmări, cu scurte răgazuri de odihnă, cu nesomn, cu mese pe apucate, așa cum cine nu trăiește în preajma lui n-are cum s-o afle și s-o înțeleagă.

Destinul profesiei de actor este ciudat. Cu milenii în urmă, cam pe vremea cînd, desprinzîndu-se din cor, se năștea deuterago-

nistul, purtătorul dialogului în teatrul antic, în Cetate a pășit un nou fel de artist. De atunci, sute — ce zic eu, sute? — mii de file s-au scris despre el, deopotrivă adulat și hulit, histrionul. Ce e actorul? Interpret sau creator? Este el, cu adevărat, artist? Vreme de milenii, actorul a avut de înfruntat prejudecățile concetățenilor lui. Le-a înfruntat cu demnitate. El a avut de înfruntat împotriviții și mai aspre. A fost aruncat în închisoare, izgonit din Cetate, lovit cu pietre, surghiunit. Erau, toate acestea, semne ale recunoașterii rostului său în viața publică, fiecare măsură de represiune era, dacă ne gîndim bine, un act de confirmare a existenței actorului ca artist eficient. O, ce carte pasionantă s-ar putea scrie despre aventura actorului, în cele peste două milenii și jumătate de cînd există el! Ce pagini fierbinți, despre cîte a avut de îndurat actorul, întotdeauna din partea celor obtuzi, întotdeauna din partea tiranilor, întotdeauna din partea minților sărace și a sufletelor seci.

Și ce imn de laudă i se cuvine lui, actorului, pentru felul cum a știut, întotdeauna, să înfrunte ura, disprețul și împotrivirea fățișă, purtînd neîncovoiat, cu dreaptă trufie, sus, făclia idealului său. Trăim, din fericire, un timp în care actorului i-au fost recunoscute toate drepturile, de cetățean și de om al muncii. Trăim un timp în care actorul este chemat să-și spună cuvîntul, în cele mai importante chestiuni ale vieții

noastre. Cînd, oare, în istorie, a mai fost acceptat actorul, să participe la elaborarea legilor de bază ale țării? Cînd a mai vorbit la congrese, purtînd mesajul breslei sale?

Să ne bucare toate acestea. E dreptul lui — drept cîștigat cu greu, generație după generație — să se numere printre cetățenii de seamă și de preț.

E datoria noastră să-i recunoaștem acest drept. Și să-l impunem în continuare.

Fiindcă mai sînt (e drept, rar, e adevărat, fără vigoare) glasuri care proclamă actorul drept parazit, trăitor la marginea vieții, povară pentru societate. Mai sînt minți care, știind că nu produce bunuri materiale, îl clasifică pe treapta de jos a vieții noastre, negîndu-i necesitatea. Puține, dar mai sînt.

Cine nu trăiește, nu neapărat în preajma actorului, dar în prezența faptului său artistic, n-are cum să-l înțeleagă. Ca să nu-l creadă un fel de lăutar de petrecere, cel care-l judecă trebuie să fi trecut pragul sălii de spectacole, cu respectul cuvenit actului de cultură. Sau să-l vadă noaptea, tîrziu, după spectacol, cu chipul tras de oboseală, ca după o muncă grea. Fiindcă ceea ce face el, actorul, e muncă grea, chiar dacă nu se poate măsura cu metrul sau cu tona. Munca actorului se măsoară cu clipele de sărbătoare pe care le seamănă în sufletele noastre și, pentru această imensă bucurie pe care ne-o dăruiește, îi sîntem datori recunoștința noastră fără margini.